శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
తం వీక్ష్య కృష్ణానుచరం వ్రజస్త్రియః
ప్రలంబబాహుం నవకంజలోచనం ।
పీతాంబరం పుష్కరమాలినం లసన్ -
ముఖారవిందం మణిమృష్టకుండలం ॥ **1** ॥

శుచిస్మితాః కోఽయమపీచ్యదర్శనః
కుతశ్చ కస్యాచ్యుతవేషభూషణః ।
ఇతి స్మ సర్వాః పరివవ్రురుత్సుకా -
స్తముత్తమశ్లోకపదాంబుజాశ్రయం ॥ **2** ॥

తం ప్రశ్రయేణావనతాః సుసత్కృతం
సవ్రీడహాసేక్షణసూనృతాదిభిః ।
రహస్యపృచ్ఛన్నుపవిష్టమాసనే
విజ్ఞాయ సందేశహరం రమాపతేః ॥ **3** ॥

జానీమస్త్వాం యదుపతేః పార్షదం సముపాగతం ।
భర్త్రేహ ప్రేషితః పిత్రోర్భవాన్ ప్రియచికీర్షయా ॥ **4** ॥

అన్యథా గోవ్రజే తస్య స్మరణీయం న చక్ష్మహే ।
స్నేహానుబంధో బంధూనాం మునేరపి సుదుస్త్యజః ॥ **5** ॥

అన్యేష్వర్థకృతా మైత్రీ యావదర్థవిడంబనం ।
పుంభిః స్త్రీషు కృతా యద్వత్ సుమనస్స్వివ షట్పదైః ॥ **6** ॥

నిస్స్వం త్యజంతి గణికా అకల్పం నృపతిం ప్రజాః ।
అధీతవిద్యా ఆచార్యమృత్విజో దత్తదక్షిణం ॥ **7** ॥

ఖగా వీతఫలం వృక్షం భుక్త్వా చాతిథయో గృహం ।
దగ్ధం మృగాస్తథారణ్యం జారో భుక్త్వా రతాం స్త్రియం ॥ **8** ॥

ఇతి గోప్యో హి గోవిందే గతవాక్కాయమానసాః ।
కృష్ణదూతే వ్రజం యాతే ఉద్ధవే త్యక్తలౌకికాః ॥ **9** ॥

గాయంత్యః ప్రియకర్మాణి రుదత్యశ్చ గతహ్రియః ।
తస్య సంస్మృత్య సంస్మృత్య యాని కైశోరబాల్యయోః ॥ **10** ॥

కాచిన్మధుకరం దృష్ట్వా ధ్యాయంతీ కృష్ణసంగమం ।
ప్రియప్రస్థాపితం దూతం కల్పయిత్వేదమబ్రవీత్ ॥ **11** ॥

గోప్యువాచ
మధుప కితవబంధో మా స్పృశాంఘ్రిం సపత్న్యాః
కుచవిలులితమాలాకుంకుమశ్మశ్రుభిర్నః ।
వహతు మధుపతిస్తన్మానినీనాం ప్రసాదం
యదుసదసి విడంబ్యం యస్య దూతస్త్వమీదృక్ ॥ **12** ॥

సకృదధరసుధాం స్వాం మోహినీం పాయయిత్వా
సుమనస ఇవ సద్యస్తత్యజేఽస్మాన్ భవాదృక్ ।
పరిచరతి కథం తత్పాదపద్మం తు పద్మా
హ్యపి బత హృతచేతా ఉత్తమశ్లోకజల్పైః ॥ **13** ॥

కిమిహ బహు షడంఘ్రే గాయసి త్వం యదూనా -
మధిపతిమగృహాణామగ్రతో నః పురాణం ।

విజయసఖసఖీనాం గీయతాం తత్ప్రసంగః
క్షపితకుచరుజస్తే కల్పయంతీష్టమిష్టాః ॥ **14** ॥

దివి భువి చ రసాయాం కాః స్త్రియస్తద్దురాపాః
కపటరుచిరహాసభ్రూవిజృంభస్య యాః స్యుః ।
చరణరజ ఉపాస్తే యస్య భూతిర్వయం కా
అపి చ కృపణపక్షే హ్యుత్తమశ్లోకశబ్దః ॥ **15** ॥

విసృజ శిరసి పాదం వేద్మ్యహం చాటుకారై -
రనునయవిదుషస్తేఽభ్యేత్య దౌత్యైర్ముకుందాత్ ।
స్వకృత ఇహ విసృష్టాపత్యపత్యన్యలోకా
వ్యసృజదకృతచేతాః కిం ను సంధేయమస్మిన్ ॥ **16** ॥

మృగయురివ కపీంద్రం వివ్యధే లుబ్ధధర్మా
స్త్రియమకృత విరూపాం స్త్రీజితః కామయానాం ।
బలిమపి బలిమత్త్వావేష్టయద్ ధ్వాంక్షవద్ య -
స్తదలమసితసఖ్యైర్దుస్త్యజస్తత్కథార్థః ॥ **17** ॥

యదనుచరితలీలాకర్ణపీయూషవిప్రుట్ -
సకృదదనవిధూతద్వంద్వధర్మా వినష్టాః ।
సపది గృహకుటుంబం దీనముత్సృజ్య దీనా
బహవ ఇహ విహంగా భిక్షుచర్యాం చరంతి ॥ **18** ॥

వయమృతమివ జిహ్మవ్యాహృతం శ్రద్దధానాః
కులికరుతమివాజ్ఞాః కృష్ణవధ్వో హరిణ్యః ।
దదృశురసకృదేతత్తన్నఖస్పర్శతీవ్ర -
స్మరరుజ ఉపమంత్రిన్ భణ్యతామన్యవార్తా ॥ **19** ॥

ప్రియసఖ పునరాగాః ప్రేయసా ప్రేషితః కిం
వరయ కిమనురుంధే మాననీయోఽసి మేఽంగ ।

నయసి కథమిహాస్మాన్ దుస్త్యజద్వంద్వపార్శ్వం
సతతమురసి సౌమ్య శ్రీర్వధూః సాకమాస్తే ॥ **20** ॥

అపి బత మధుపుర్యామార్యపుత్రోఽధునాఽఽస్తే
స్మరతి స పితృగేహాన్ సౌమ్య బంధూంశ్చ గోపాన్ ।
క్వచిదపి స కథా నః కింకరీణాం గృణీతే
భుజమగురుసుగంధం మూర్ధ్న్యధాస్యత్ కదా ను ॥ **21** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
అథోద్ధవో నిశమ్యైవం కృష్ణదర్శనలాలసాః ।
సాంత్వయన్ ప్రియసందేశైర్గోపీరిదమభాషత ॥ **22** ॥

ఉద్ధవ ఉవాచ
అహో యూయం స్మ పూర్ణార్థా భవత్యో లోకపూజితాః ।
వాసుదేవే భగవతి యాసామిత్యర్పితం మనః ॥ **23** ॥

దానవ్రతతపోహోమజపస్వాధ్యాయసంయమైః ।
శ్రేయోభిర్వివిధైశ్చాన్యైః కృష్ణే భక్తిర్హి సాధ్యతే ॥ **24** ॥

భగవత్యుత్తమశ్లోకే భవతీభిరనుత్తమా ।
భక్తిః ప్రవర్తితా దిష్ట్యా మునీనామపి దుర్లభా ॥ **25** ॥

దిష్ట్యా పుత్రాన్ పతీన్ దేహాన్ స్వజనాన్ భవనాని చ ।
హిత్వావృణీత యూయం యత్ కృష్ణాఖ్యం పురుషం పరం ॥ **26** ॥

సర్వాత్మభావోఽధికృతో భవతీనామధోక్షజే ।
విరహేణ మహాభాగా మహాన్ మేఽనుగ్రహః కృతః ॥ **27** ॥

శ్రూయతాం ప్రియసందేశో భవతీనాం సుఖావహః ।
యమాదాయాగతో భద్రా అహం భర్తూ రహస్కరః ॥ **28** ॥

శ్రీభగవానువాచ

భవతీనాం వియోగో మే న హి సర్వాత్మనా క్వచిత్ ।
యథా భూతాని భూతేషు ఖం వాయ్వగ్నిర్జలం మహీ ।
తథాహం చ మనఃప్రాణభూతేంద్రియగుణాశ్రయః ॥ **29** ॥

ఆత్మన్యేవాత్మనాఽఽత్మానం సృజే హన్మ్యనుపాలయే ।
ఆత్మమాయానుభావేన భూతేంద్రియగుణాత్మనా ॥ **30** ॥

ఆత్మా జ్ఞానమయః శుద్ధో వ్యతిరిక్తోఽగుణాన్వయః ।
సుషుప్తిస్వప్నజాగ్రద్భిర్మాయావృత్తిభిరీయతే ॥ **31** ॥

యేనేంద్రియార్థాన్ ధ్యాయేత మృషా స్వప్నవదుత్థితః ।
తన్నిరుంధ్యాదింద్రియాణి వినిద్రః ప్రత్యపద్యత ॥ **32** ॥

ఏతదంతః సమామ్నాయో యోగః సాంఖ్యం మనీషిణాం ।
త్యాగస్తపో దమః సత్యం సముద్రాంతా ఇవాపగాః ॥ **33** ॥

యత్త్వహం భవతీనాం వై దూరే వర్తే ప్రియో దృశాం ।
మనసః సన్నికర్షార్థం మదనుధ్యానకామ్యయా ॥ **34** ॥

యథా దూరచరే ప్రేష్ఠే మన ఆవిశ్య వర్తతే ।
స్త్రీణాం చ న తథా చేతః సన్నికృష్టేఽక్షిగోచరే ॥ **35** ॥

మయ్యావేశ్య మనః కృత్స్నం విముక్తాశేషవృత్తి యత్ ।
అనుస్మరంత్యో మాం నిత్యమచిరాన్మాముపైష్యథ ॥ **36** ॥

యా మయా క్రీడతా రాత్ర్యాం వనేఽస్మిన్ వ్రజ ఆస్థితాః ।
అలబ్ధరాసాః కల్యాణ్యో మాఽఽపుర్మద్వీర్యచింతయా ॥ **37** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం ప్రియతమాదిష్టమాకర్ణ్య వ్రజయోషితః।
తా ఊచురుద్ధవం ప్రీతాస్తత్సందేశాగతస్మృతీః ॥ **38** ॥

గోప్య ఊచుః
దిష్ట్యాహితో హతః కంసో యదూనాం సానుగోఽఘకృత్।
దిష్ట్యాఽఽప్తైర్లబ్ధసర్వార్థైః కుశల్యాస్తేఽచ్యుతోఽధునా ॥ **39** ॥

కచ్చిద్ గదాగ్రజః సౌమ్య కరోతి పురయోషితాం।
ప్రీతిం నః స్నిగ్ధసవ్రీడహాసోదారేక్షణార్చితః ॥ **40** ॥

కథం రతివిశేషజ్ఞః ప్రియశ్చ వరయోషితాం।
నానుబధ్యేత తద్వాక్యైర్విభ్రమైశ్చానుభాజితః ॥ **41** ॥

అపి స్మరతి నః సాధో గోవిందః ప్రస్తుతే క్వచిత్।
గోష్ఠిమధ్యే పురస్త్రీణాం గ్రామ్యాః స్వైరకథాంతరే ॥ **42** ॥

తాః కిం నిశాః స్మరతి యాసు తదా ప్రియాభి -
ర్వృందావనే కుముదకుందశశాంకరమ్యే।
రేమే క్వణచ్చరణనూపురరాసగోష్ఠ్యా -
మస్మాభిరీడితమనోజ్ఞకథః కదాచిత్ ॥ **43** ॥

అప్యేష్యతీహ దాశార్హస్తప్తాః స్వకృతయా శుచా।
సంజీవయన్ ను నో గాత్రైర్యథేంద్రో వనమంబుదైః ॥ **44** ॥

కస్మాత్ కృష్ణ ఇహాయాతి ప్రాప్తరాజ్యో హతాహితః।
నరేంద్రకన్యా ఉద్వాహ్య ప్రీతః సర్వసుహృద్వృతః ॥ **45** ॥

కిమస్మాభిర్వనౌకోభిరన్యాభిర్వా మహాత్మనః।
శ్రీపతేరాప్తకామస్య క్రియేతార్థః కృతాత్మనః ॥ **46** ॥

పరం సౌఖ్యం హి నైరాశ్యం స్వైరిణ్యప్యాహ పింగలా ।
తజ్జానతీనాం నః కృష్ణే తథాప్యాశా దురత్యయా ॥ **47** ॥

క ఉత్సహేత సంత్యక్తుముత్తమశ్లోకసంవిదం ।
అనిచ్ఛతోఽపి యస్య శ్రీరంగాన్న చ్యవతే క్వచిత్ ॥ **48** ॥

సరిచ్ఛైలవనోద్దేశా గావో వేణురవా ఇమే ।
సంకర్షణసహాయేన కృష్ణేనాచరితాః ప్రభో ॥ **49** ॥

పునః పునః స్మారయంతి నందగోపసుతం బత ।
శ్రీనికేతైస్తత్పదకైర్విస్మర్తుం నైవ శక్నుమః ॥ **50** ॥

గత్యా లలితయోదారహాసలీలావలోకనైః ।
మాధ్వ్యా గిరా హృతధియః కథం తం విస్మరామహే ॥ **51** ॥

హే నాథ హే రమానాథ వ్రజనాథార్తినాశన ।
మగ్నముద్ధర గోవింద గోకులం వృజినార్ణవాత్ ॥ **52** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
తతస్తాః కృష్ణసందేశైర్వ్యపేతవిరహజ్వరాః ।
ఉద్ధవం పూజయాంచక్రుర్జ్ఞాత్వాఽఽత్మానమధోక్షజం ॥ **53** ॥

ఉవాస కతిచిన్మాసాన్ గోపీనాం వినుదంచుచః ।
కృష్ణలీలాకథాం గాయన్ రమయామాస గోకులం ॥ **54** ॥

యావంత్యహాని నందస్య వ్రజేఽవాత్సీత్ స ఉద్ధవః ।
వ్రజౌకసాం క్షణప్రాయాణ్యాసన్ కృష్ణస్య వార్తయా ॥ **55** ॥

సరిద్వనగిరిద్రోణీర్వీక్షన్ కుసుమితాన్ద్రుమాన్ ।
కృష్ణం సంస్మారయన్ రేమే హరిదాసో వ్రజౌకసాం ॥ **56** ॥

దృష్ట్వైవమాది గోపీనాం కృష్ణావేశాత్మవిక్లవం ।
ఉద్ధవః పరమప్రీతస్తా నమస్యన్నిదం జగౌ ॥ **57** ॥

ఏతాః పరం తనుభృతో భువి గోపవధ్వో
గోవింద ఏవ నిఖిలాత్మని రూఢభావాః ।
వాంఛంతి యద్ భవభియో మునయో వయం చ
కిం బ్రహ్మజన్మభిరనంతకథారసస్య ॥ **58** ॥

క్వేమాః స్త్రియో వనచరీర్వ్యభిచారదుష్టాః
కృష్ణే క్వ చైష పరమాత్మని రూఢభావః ।
నన్వీశ్వరోఽనుభజతోఽవిదుషోఽపి సాక్షా -
చ్ఛ్రేయస్తనోత్యగదరాజ ఇవోపయుక్తః ॥ **59** ॥

నాయం శ్రియోఽంగ ఉ నితాంతరతేః ప్రసాదః
స్వర్యోషితాం నలినగంధరుచాం కుతోఽన్యాః ।
రాసోత్సవేఽస్య భుజదండగృహీతకంఠ -
లబ్ధాశిషాం య ఉదగాద్ వ్రజవల్లవీనాం ॥ **60** ॥

ఆసామహో చరణరేణుజుషామహం స్యాం
వృందావనే కిమపి గుల్మలతౌషధీనాం ।
యా దుస్త్యజం స్వజనమార్యపథం చ హిత్వా
భేజుర్ముకుందపదవీం శ్రుతిభిర్విమృగ్యాం ॥ **61** ॥

యా వై శ్రియార్చితమజాదిభిరాప్తకామై -
ర్యోగేశ్వరైరపి యదాత్మని రాసగోష్ఠ్యాం ।
కృష్ణస్య తద్ భగవతశ్చరణారవిందం
న్యస్తం స్తనేషు విజహుః పరిరభ్య తాపం ॥ **62** ॥

వందే నందవ్రజస్త్రీణాం పాదరేణుమభీక్ష్ణశః ।
యాసాం హరికథోద్గీతం పునాతి భువనత్రయం ॥ **63** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
అథ గోపీరనుజ్ఞాప్య యశోదాం నందమేవ చ।
గోపానామంత్ర్య దాశార్హో యాస్యన్నారురుహే రథం ॥ **64** ॥

తం నిర్గతం సమాసాద్య నానోపాయనపాణయః।
నందాదయోఽనురాగేణ ప్రావోచన్నశ్రులోచనాః ॥ **65** ॥

మనసో వృత్తయో నః స్యుః కృష్ణపాదాంబుజాశ్రయాః।
వాచోఽభిధాయినీర్నామ్నాం కాయస్తత్ప్రహ్వణాదిషు ॥ **66** ॥

కర్మభిర్భ్రామ్యమాణానాం యత్ర క్వాపీశ్వరేచ్ఛయా।
మంగలాచరితైర్దానై రతిర్నః కృష్ణ ఈశ్వరే ॥ **67** ॥

ఏవం సభాజితో గోపైః కృష్ణభక్త్యా నరాధిప।
ఉద్ధవః పునరాగచ్ఛన్మథురాం కృష్ణపాలితాం ॥ **68** ॥

కృష్ణాయ ప్రణిపత్యాహ భక్త్యుద్రేకం వ్రజౌకసాం।
వసుదేవాయ రామాయ రాజ్ఞే చోపాయనాన్యదాత్ ॥ **69** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే ఉద్ధవప్రతియానే సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥